

Památník Terezín
Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea
Velvyslanectví Státu Izrael

zvou Vás a Vaše přátele na

Tiskovou konferenci

ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze, Maiselova 15, 110 00 Praha 1

Termín: 18. dubna 2005, 14.00 hod.

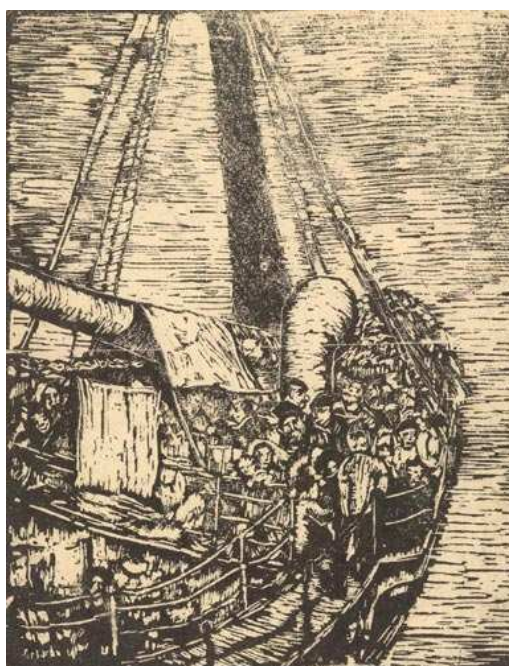
Projekt představí kurátorka Elena Makarovová.

Zvláštní host: Walid Abu-Haya, zástuce velvyslance, Velvyslanectví Státu Izrael v Praze

Moderátor: PhDr. Miloš Pojar, ředitel Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze

PREZENTACE NOVÉHO PROJEKTU PAMÁTNÍKU TEREZÍN

„LODNÍ LÍSTEK DO RÁJE: Peretz Béda Mayer a Fritz Haendel“

Kontakty a potvrzení účasti:

Památník Terezín, Principova alej 304, 411 55 Terezín
Tel. 416 782 225, 416 782 442, 416 782 131
Email: svobodova@pamatnik-terezin.cz, www.pamatnik-terezin.cz

Elena Makarovová, kurátorka, tel. 723 530 581 (anglicky)

TISKOVÁ ZPRÁVA

Tisková konference
ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze, Maiselova 15, 110 00 Praha 1

Termín: 18. dubna 2005, 14.00 hod.

Projekt představí kurátorka Elena Makarovová

Zvláštní host: Walid Abu-Haya, zástuce velvyslance, Velvyslanectví Státu Izrael v Praze

Moderátor: PhDr. Miloš Pojar, ředitel Vzdělávacího a kulturního centra Židovského muzea v Praze

PREZENTACE NOVÉHO PROJEKTU PAMÁTNÍKU TEREZÍN

„LODNÍ LÍSTEK DO RÁJE: Peretz Béda Mayer and Fritz Haendel“

Dílo **Peretze Bédy Mayera** (1906 – 2002), narozeného v Hodoníně, a **Fritze Haendela** (1910 – 1945), původem z Liberce, bude představeno v jejich vlasti poprvé. Dosud největší souhrnná **výstava** Mayerových a Haendelových výtvarných prací **bude zahájena v Malé pevnosti Terezín** pod záštitou Památníku Terezín **dne 9. května ve 14 hodin** – u příležitosti 60. výročí konce druhé světové války – a **potrvá do 30. prosince 2005.**

Anglický katalog *Boarding Pass to Paradise* (Verba, Jeruzalém 2005, 240 stran, barevná příloha) představuje řadu výtvarných prací obou autorů a zachycuje rovněž historii jejich „mauritíjské odysseje“. Menší český katalog *Lodní lístek do ráje* vydává Památník Terezín.

Autorka tohoto multimediálního projektu, **Jelena Makarovová** z Jeruzaléma, publikovala dvacet šest knih a stála u zrodu mnoha mezinárodních projektů na téma kulturního a duchovního odboje. Její kniha *Univerzita přežití*, přednášková činnost v Terezíně a katalog výstavy

„Friedl Dicker-Brandeisová (1898–1944)“, pořádané v Českém Krumlově, byly tak jako řada článků přeloženy do češtiny.

Během studia výtvarných prací z terezínského ghetta objevila Jelena Makarovová kresbu Bédova staršího bratra, pražského architekta Lea Mayera, který byl vězněn v Terezíně a později zahynul v Osvětimi. Byla to stopa, která ji dovedla k devadesátiletému umělci Bédovi Mayerovi, jenž v té době žil v domově důchodců v izraelském městě Herzliya. Byla okouzlena jeho talentem, moudrostí a smyslem pro humor. Béda Mayer studoval na pražské Výtvarné akademii a ve 30. letech se stal známým ilustrátorem Synkova nakladatelství. Jeho díla z té doby, vytvořená ve stylu německého expresionismu, byla však za války zničena.

„*Ted' už jsem skoro na konci,*“ říkával Béda. „*Žiju ze vzpomínek. Jako bych vymáčkával šťávu z citronu, ze života, který už dávno skončil. Nebral jsem ho moc vážně. Režisér mi svěřil jakousi roli, ale já si nejsem tak docela jistý, jestli jsem ji dobře zahrál. Podle mého názoru by ji někdo jiný určitě zahrál mnohem líp.*“

Jelena Makarovová uspořádala dvě výstavy Bédových prací v Izraeli a natočila s ním rovněž řadu rozhovorů, z nichž by měl vzniknout dokumentární film. Béda Mayer neúnavně maloval své fantasmagorické výjevy až do své smrti ve věku devadesáti šesti let.

V roce 1940 se Béda Mayer seznámil s Fritzem Haendelem. Spolu s dalšími šestnácti sty českými a rakouskými Židy prchajícími z nacistické Evropy se na malých parnicích dostali z Bratislavy po Dunaji až k Černému moři, a dále se plavili na přestavěné řecké uhelné lodi *Atlantic* do Palestiny. Během strastiplné cesty část uprchlíků zemřela. Zbývajícím bežencům britské úřady zamítly vstup na palestinské území a odtransportovaly je do britského internačního tábora na ostrově Mauritius v Indickém oceánu, poblíž jihoafrických břehů. Plavba na *Atlantiku* a uvěznění na Mauritiu se odrazilo

v řadě kreseb, dřevořezů

a karikatur, které oba přátelé vytvořili. Haendel se však nedokázal vyrovnat se životem v zajetí a spáchal v roce 1945 sebevraždu.

„Fritz byl o pár let mladší,“ říkal Béda, „ale já jsem na něj pohlížel jako na svůj vzor. Byl tak vzdělaný, praktický, optimistický a tvořivý! Nikdy jsem nikoho podobného nepotkal! Přitahoval mě jeho nezkrotný a sarkastický smysl pro humor, který se projevoval i za těch nejstrašnějších situací. Jeho zbraní proti tuposti britské koloniální byrokracie byla tužka. Dokázal shrnout celou situaci několika tahy a vytvořit takovou karikaturu, za kterou by se nemusely stydět žádné noviny.“

Po návratu do Palestiny (Izraele) se Béda navzdory těžké materiální situaci znovu pustil do malování, nikdy se však nestal oficiálně uznávaným umělcem.

PRESS RELEASE

Press Conference
At the Education and Culture Centre of the Jewish Museum in Prague
18 April 2005, 2 pm

Project will be introduced by curator Elena Makarovová
Attending: Walid Abu-Haya, deputy chief of mission, Embassy of Israel in Prague.
Presenter: PhDr Miloš Pojar, the Head of Education and Culture Centre of the Jewish Museum in Prague.

Contacts and RSVP:
Terezín Memorial, Principova alej 304, Terezín 411 55
Tel. 416 782 225, 416 782 442, 416 782 131
Email: svobodova@pamatnik-terezin.cz, www.pamatnik-terezin.cz

Elena Makarova, curator, tel. 723 530 581 (English)

PRESENTATION OF THE NEW PROJECT OF ELENA MAKAROVA IN TEREZIN MEMORIAL:

“BOARDING PASS TO PARADISE: Béda Peretz Mayer and Fritz Haendel.”

The works of Peretz Béda Mayer (1906–2002) born in Hodonín, Moravia, and Fritz Haendel (1910–1945), from Liberec, Bohemia, are to be presented for the first time in their native land. The exhibition, the largest-ever of Mayer and Haendel’s artworks, opens in Small Fortress under the auspices of **Terezín Memorial on 9 May at 2 pm**, marking the 60th anniversary of the end of the Second World War, and **will run till 30 December 2005**.

The English catalogue *Boarding Pass to Paradise* (Jerusalem: Verba, 2005, 240 pp., colour plates) includes numerous examples of their artwork and also the history of the “Mauritius Odyssey”; a smaller catalogue in Czech, *Lodní lístek do ráje*, has been published by the Terezín Memorial.

Elena Makarova from Jerusalem is an author of almost thirty books comprising art education and history of the Holocaust, novels and short stories, plays, documentary film scripts, exhibition catalogues. Her works in the field of cultural and spiritual resistance are well known. The books *Univerzita přežití, přednášková činnost v Terezíně* and *Fiedl Dicker-Brandeis (1898–1944)* were published in Czech Republic as well as many of articles.

Elena “discovered” the 90-year-old artist while researching art in the Terezín ghetto, and found a drawing of Béda’s older brother, the Prague architect Leo Mayer, who was incarcerated there and later died in Auschwitz. She met Béda in an old peoples’ home in Herzliya, Israel, and was charmed by his talent, wisdom, and sense of humour.

Béda Mayer attended the Academy of Art in Prague and was known in the 1930s as a skilled book illustrator at the Synek publishing house. His paintings of that time, done in the style of German Expressionism, were destroyed during the war.

“Now I am almost finished with my life,” Béda used to say. “I live only from the past. As if I were squeezing the juice from the lemon, from the life that has already passed. I took life easily. The Director gave me a role for my life and I don’t think I played it well. Someone else would play it better, I think.”

Elena arranged two exhibits of Mayer's art works in Israel, and conducted extensive video-interviews with him, which she plans to make into a film. Inspired, Mayer continued to produce his phantasmagoric paintings until his death at 96.

In 1940 Bedřich met Fritz Haendel. Together with other 1,600 Czech and Austrian Jews, they fled Nazi Europe, sailing from Bratislava down the Danube on small paddle-steamers to the Black Sea and then on the *SS Atlantic* to Palestine. During the perilous voyage some refugees died; nevertheless, the British authorities did not let the illegal immigrants stay in Palestine and shipped them to a detention camp in Mauritius, an island near South Africa.

The Atlantic voyage and detention in Mauritius were reflected in plenty of drawings, woodcuts, and cartoons by the two friends. Eventually, Haendel could not bear the monotony of detention, and committed suicide.

"Fritz was a few years younger than me," Béda recollected, "but I saw him as my guiding star. He was so brilliant, so practical, so positive, so innovative! What made him so attractive was that wry, irrepressible sense of humour of his that came to the fore even when things were grimmest. Fritz's weapon for dealing with the idiocy of British colonial officialdom was a pencil. He could sum the whole thing up in a few pencil strokes and produce a cartoon any top newspaper would be proud of."

Back in Palestine/Israel Mayer resumed painting, despite the hard economic situation, but was never accepted by the establishment.